

12 Eylül ve Sol

Bundan 29 yıl önce bugün bu ülkenin tepesine balyoz indi. Alçak, kanlı, acımasız ve ahlaksız bir askerî darbe oldu... Ben daha doğmamıştım... O konjonktürde bir genç olarak yaşamadığıma da şükrediyorum... Böyle bir zulmü hangi konumda olursa olsun yaşadığımı tahayyül ettiğim an bile içim nefretle doluyor... Ne olursa olsun, 12 Eylül'den hiçbir zarar görmemiş insanların dahi 12 Eylül'e şahit olmuş olmakla birlikte bambaşka bir varlık haline geldiklerini düşünüyorum... Bu toplumun ruhuna toplu tecavüzdür 12 Eylül...

12 Eylül, daha önceki darbeler gibi belli siyasal bir gruba dayanmayan, tüm siyasal gruplara derecesi değişmekle birlikte zulmeden, herkese ama herkese bu ülkenin gerçek sahibinin kim olduğunu gösteren bir darbeydi... Öte yandan 12 Eylül'ün toplu zalimliği sözde herkes tarafından paylaşılan çok sahte bir 12 Eylül ve Kenan Evren düşmanlığı da yarattı... Bizim kuşak bu riyakâr 12 Eylül küfürnameleleriyle büyüdü... 12 Eylül bahanesi bir kuşak Türkiye yurttaşının kendi dünyalarının sahteliğini kamufle etme aracı olarak kullanıldı. *"12 Eylül yüzünden engellendik"* laflarıyla kendini kandıran zavallı bir kuşak oluştu bu darbe yüzünden... Bizim kuşakların depolitizasyon ortamında yetiştirildiği standart bir 12 Eylül geyiğiydi... 12 Eylül darbeleri bunu bilinçli yapmıştı, gençleri politikadan soğutmuştu, onları "test ve tost çocuğu" yapmıştı vs...

Tabii bir yandan buradan şu anlam çıkıyordu... *"80 öncesinin kuşakları sabici anlamda politizeydi, bilinçliydi, ülke ve dünya sorunlarının farkındaydı. Bu bilinçli kuşağın üzerinden tanklar geçti. O yüzden bu ülke bu hale geldi"*... Ayrıca bu 12 Eylül muhabbetleri bağlamında *"12 Eylül ile birlikte bu ülkenin kültürel/entelektüel hayatı da bitirildi"* gibi lafları da çok duydu bizim kuşak...

12 Eylül sapına kadar alçak, zalim, gaddar ve barbar bir darbeydi, fakat 80 öncesi kuşaklarının bu tür söylemleri de bir o derece sapına kadar yalan ve sahte... Sadece 12 Eylül öncesi değil, 60-80 arası Türkiye'si tamamen riya dolu bir fanteziler ülkesi. O 20 yıl adeta yalan ve kendini kandırma dönemi olarak tarihe geçecek bir dönem... Bu ülkenin tarihinde bu kadar sahte bir entelektüel atmosferi, ne öncesinde ne de sonrasında görebiliyorum... O dönemin dergilerini, yayınlarını ve sözde entelektüel tartışmalarını dikkatle inceliyor, okuyorum. Ortada sürekli kendini kandıran zırva bir aydınlar güruhu var... O 20 yıllık dönemin Türkiye'sinde yetişen tüm beyinlerin olması gereken yerden daha aşağı seviyede olmak durumunda kaldığını düşünüyorum... Ancak Orhan Pamuk gibi o dönem Türkiye'sinin atmosferinin tamamen dışında kendi dünyasını, meczup olarak algılanmak pahasına tek başına kuran adamların farklı olabildiğini görüyorum... Böyle insanlar da çok çok az... Hele dönemin sol içi

tartışmalarını okuduğum zaman güleyim mi, ağlayayım mı bilemiyorum... Solun entelektüel hegemonyasına karşı ezik vaziyette kalan sağın zaten kendi gündemi yok o yıllarda, bu sol içi tartışmaların zavallılığının yansımaları olarak sağ kanat daha da zavallı halde...

Yani ortada 12 Eylül yüzünden bitmiş çok değerli bir entelektüel ortam falan yok! Sosyal ve siyasal meseleler üzerinde ciddi anlamda düşünmek isteyen bir beyini iğdiş edebilecek bir kültürel atmosfer hâkim Türkiye'nin o 20 yılına... Marksizm anlamında da bu böyle. O yılların Türkiye'sinde nitelikli bir solculuk da entelektüel anlamda yok. 80 sonrası çok daha iyi durumda bu açıdan Türkiye... Ancak Seyla Benhabib gibi üniversiteyle beraber hakiki bir entelektüel atmosferin olduğu ortamlara göç eden bir Türkiyeliden siyaset ve toplum üzerine dünyada herkesin itibar edeceği ciddi şeyler söyleyebilen biri çıkabilmiş... Bugünden baktığımda keşke Halil Berktaş da Benhabib de ABD'den hiç dönmeseydi diye düşünüyorum. Ya da Murat Belge ve Mete Tunçay 12 Mart'ın hemen sonrasında, ya da çok daha önceden Londra'ya yerleşseydi... O ülkelerin hakiki entelektüel atmosferiyle sahici temas içinde olarak düşünüp, yazsalar... Bu ülkeye has zavallı tartışmalar içinde nefes tükettikleri o yıllar bana göre kayıptır... David Shankland'ın *"80 öncesi sağ-sol çatışması diye adlandırılan şey esasen kamuflü edilmiş bir Alevi-Sünni iç savaşıdır"* tespiti üzerinde de düşünmek lazım...

Türkiye'nin hakiki toplumsal meselelerinin üstünü örttü o yıllar... Alevi meselesi, Kürt meselesi ve İslam meselesi bu kadar geç tartışılır hale gelmemeliydi. Alevilik, sosyalist hareket içinde, dindarlık ülkücü hareket içinde ikame edilebilir insan depoları yaratan zeminler olarak değil, başlı başına bir olgu olarak görülmeliydi. İşçilerin hak mücadelesi de o zaman daha hakiki ve güçlü bir zemine sahip olabirdi... Slavoj Žižek'in Sovyetler'in Prag işgali için söylediği bir şey vardır. *"Prag baharının başarısızlığını kamuflü etti o işgal"* der Žižek.12 Eylül darbesi ile o yılların anadamar Türk solu için de aynı analogi kurulabilir bence...

12 Eylül darbesi, sol hareketin sahte dünyasının sorgulanmasını geciktirdi. 80 öncesi o içi boş sol mitleşerek kamuflü oldu. O sol anlayışın dönüşmesi şarttı, normal bir akış olsaydı da kendi kendine dönüşecekti... İşte o Türk solunun muhafazasını sağladı 12 Eylül... Bu sol mitleştikçe de içi boşluğunu korumaya devam etti bugüne kadar...

Rasim Ozan Kütahyalı
Taraf, 12.09.2009